

**INFORMATIKOS IR RYŠIŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

TVIRTINU

Direktorius

Tomas Stankevičius
2021 m. spalio d.

**INFORMATIKOS IR RYŠIŲ DEPARTAMENTO
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
VEIKLOS SRITIES APRAŠYMAS**

2021 m. spalio 12 d. Nr. 12R-992
Vilnius

Vadovaudamasi Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, 7 punktu ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD) Veiklos analizės ir darbo grupė (toliau – Darbo grupė), sudaryta IRD direktoriaus 2021 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 5V-66 „Dėl veiklos analizės ir vertinimo darbo grupės sudarymo“, 2021 metų III ketvirtį atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą IRD veiklos srityje – ilgalaikio, trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti nurašymo ir likvidavimo.

Analizės ir vertinimo tikslas – nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, sudarančius prielaidas korupcijai pasireikšti, teisės aktų įgyvendinimo problemas, išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą, įvertinti, ar veiklos sritis yra skaidri, ar laikomasi teisės aktų reikalavimų, ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius, prireikus pasiūlyti prevencijos priemonės analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Analizuojamas laikotarpis – 2020 m. IV ketvirtis – 2021 m. I – III ketvirčiai.

Analizuojamas objektas – ilgalaikio, trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ar (netinkamu) naudoti nurašymas ir likvidavimas.

Analizės ir vertinimo metu buvo naudojama IRD dokumentų valdymo sistemoje esanti informacija, susijusi su analizuojama veiklos sritimi, per susitikimą su darbuotojais gauta informacija apie darbo praktiką analizuojamoje veiklos srityje.

Esamos situacijos analizė ir korupcijos veiksnių nustatymas

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. 1250 „Dėl pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ laikytini pagrindiniais teisės aktais, reglamentuojančiais ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto pripažinimą nereikalingu ar (netinkamu) naudoti nurašymą ir likvidavimą.

IRD direktoriaus 2010 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 5V-61 (2020 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. 5V-53 redakcija) patvirtintas Valstybės ilgalaikio materialiojo, nematerialiojo ir trumpalaikio materialiojo turto, valdomo patikėjimo teise Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), reglamentuojantis valstybės ilgalaikio materialiojo, nematerialiojo ir trumpalaikio materialiojo turto, kurį patikėjimo teise valdo IRD (toliau – Turtas), sprendimų pripažinti nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, bei nurašyti priėmimą ir jo išardymo bei likvidavimo tvarką. Šiame Apraše detalai nurodyti visi veiksmai, kurie atliekami Turtą pripažįstant nereikalingu arba netinkamu naudoti. Taip pat nurodytas baigtinis sąrašas atvejų, kai pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Turtas yra nurašomas. Pažymėtina, kad Apraše nurodyti IRD darbuotojai, kuriems nustatyta atsakomybė už neteisėtą Turto nurašymą, išardymą ir likvidavimą.

IRD direktoriaus 2019 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 5V-96 „Dėl turto judėjimo procedūros aprašo (IRDP10) patvirtinimo“ (2021 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. 5V-86 redakcija) patvirtintas Turto judėjimo procedūros aprašymas. Aprašyme išskiriami 7 turto judėjimo procedūros etapai. Vienas iš jų – IRD turto nurašymo etapas, kuris vykdomas kai IRD patikėjimo teise valdomas turtas neeksploatuojamas (nereikalingas ar netinkamas (negalimas) naudoti). Nustatyta, kad turto apžiūra ir įvertinimas atliekamas ne rečiau kaip 2 kartus per metus.

Aprašyme detalai išdėstyti turto judėjimo etapai, kurie smulkiau išskaidomi į etapų žingsnius, kiekviename etapo žingsnyje nurodyti konkretūs terminai ir už tinkamą jų laikymąsi ir įgyvendinimą atsakingi darbuotojai bei jų atliekamos funkcijos. Tai padeda užtikrinti tinkamą turto judėjimo proceso valdymą, identifikuoti galimas klaidas ar pažeidimus bet kuriame turto judėjimo proceso etape.

Turto administravimą IRD vykdo Valdymo organizavimo skyriaus materialinių vertybių administratoriai (toliau – turto administratoriai). Esant nereikalingo (nenaudojamo) Turto, turto

administratorius rengia pasiūlymą pripažinti Turtą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, ir suderinęs su Turto priežiūrą ir eksploataciją vykdančiais departamento skyrių vedėjais ir Turto valdymo ir ūkio departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos darbuotoju, atsakingu už Turto buhalterinę apskaitą, nuolat veikiančiais IRD Valstybės ilgalaikio materialiojo, nematerialiojo ir trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti ir nurašymo komisijai (toliau – Komisija) teikia raštu. Komisija sudaryta IRD direktoriaus 2018 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 5V- 2 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo, nematerialiojo ir trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti ir nurašymo komisijos sudarymo“.

Teikiant siūlymą pripažinti nereikalinga arba netinkama (negalima) naudoti ryšių ir kompiuterinę techniką, turto administratorius Komisijai privalo pateikti turto būklės įvertinimo pažymą, parengtą vadovaujantis Ryšio bei kompiuterinės technikos nurašymo, išardymo ir likvidavimo instrukcija (toliau – Instrukcija), patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. 1V-204 „Dėl ryšio bei kompiuterinės technikos nurašymo, išardymo ir likvidavimo instrukcijos patvirtinimo“.

Instrukcija reglamentuoja Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM), įstaigų prie VRM ir VRM įsteigtų įstaigų, kurioms biudžeto lėšas paskirsto VRM, ryšio bei kompiuterinės technikos pripažinimą nereikalinga arba netinkama (negalima) naudoti, jos nurašymą, išardymą ir likvidavimą. Instrukcijos 8 punkte nustatyta, kad nereikalingos arba netinkamos (negalimos) naudoti technikos būklę turi įvertinti VRM Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinių dirbtuvių bei IRD specialistai (ekspertai), taip pat, kad įstaigų pageidavimu bei esant galimybei specialistai (ekspertai) techniką gali vertinti atvykę į įstaigas.

Kompiuterinės technikos būklę vertina Informacinių technologijų paslaugų skyriaus informacinių technologijų sistemų administratoriai ir kompiuterių sistemų inžinieriai, kurių pareigybų aprašymuose nustatyta, kad darbuotojai atlieka Vidaus reikalų ministerijos ir vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų kompiuterinės ir programinės įrangos kompiuterizuotuose darbo vietose būklės įvertinimą ir teikia išvadas dėl kompiuterinės ir programinės įrangos tolesnio naudojimo ar pakeitimo.

Pažymėtina, kad Informacinių technologijų paslaugų skyriaus darbuotojai vertina ne tik IRD turimą kompiuterinę techniką. Analizuojamu laikotarpiu darbuotojai vertino Turto valdymo ir ūkio departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (TVŪD), Regioninės plėtros departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (RPD), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro (Medicinos centras), Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (MD), Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (VST) kompiuterinę techniką.

Analizuojamu laikotarpiu IRD Dokumentų valdymo sistemoje registruoti prašymai (raštai) dėl ryšio ir kompiuterinės technikos įvertinimo:

Įstaigos, kurių vertinta kompiuterinė technika

Įstaiga	Prašymų įvertinti kompiuterinės įrangos būklės skaičius	Įvertinta kompiuterinė technika, vnt.
MD	20	386
TVŪD	11	84
Medicinos centras	3	124
RPD	3	47
VST	1	19
VRM	1	8

Ryšio technikos būklės įvertinimą atlieka IRD Telekomunikacijų administravimo skyriaus tinklo administratorius, elektronikos ir telekomunikacijų inžinierius. Šių darbuotojų pareigybų aprašymuose nurodyta, kad darbuotojai atlieka ryšio įrangos techninį įvertinimą, rengia pažymą ir teikia išvadą dėl tolimesnio įrangos naudojimo.

Įstaigos, kurių vertinta ryšio technika

Įstaiga	Prašymų įvertinti ryšio technikos būklės skaičius	Įvertinta ryšio technika, vnt.
VST	2	33
VSAT	1	28
TVŪD	1	15

Ryšio ir kompiuterinės technikos būklės įvertinimo pažymoje nurodoma kiekvieno nurašomo turto vieneto nurašymo priežastis ir būklės įvertinimas. Būklės įvertinime dažniausiai nurodoma, kad kompiuterinė technika neatitinka šiuolaikiškų techninių reikalavimų (maža sparta, maži resursai ir pan.), didelė išlaikymo savikaina, morališkai pasenęs, programiškai nepalaikomas naujų operacinių sistemų versijų ar įrenginys sugedęs. Tai pat nurodoma, kad įrenginio remonto kaštai viršija arba lygus naujo įrenginio kainai, detalių nebuvimas, poremontinis nepatikimumas dėl kitų įrenginio detalių susidėvėjimo. Pažymėtina, kad IRD specialistai ne visuomet pritaria įstaigos, kurios kompiuterinę techniką vertina, siūlymui nurašyti – konkrečią kompiuterinę techniką įvertina kaip tinkamą ir siūlo ją rezervuoti.

Analizuojant įstaigų prašymus įvertinti kompiuterinę techniką, pastebėta, kad vienu prašymu įstaiga prašo įvertinti didelį kiekį kompiuterinės technikos, pvz. 79 vnt. Toks vienu metu vertinamos kompiuterinės technikos kiekis apsunkina IRD specialistų darbą, atsiranda tikimybė suklysti, nes vertinimo metu specialistai sutikrina kompiuterinės technikos modelį, inventorinį

numerį, ar įsijungia (ar veikia), techninius parametrus (tokius kaip atmintis, procesorius, kietojo disko talpa) ir kt. IRD specialistai įvertinę techninę galią, ar kompiuteris palaiko / nepalaiko naujas operacines sistemas, nustato kompiuterio būklę – pateikia išvadą: ar kompiuteris tinkamas ir siūlo jį rezervuoti, ar techniškai pasenęs ir siūlo jį nurašyti. Instrukcijoje nėra reglamentuota per kokį laikotarpį IRD specialistai turi įvertinti kompiuterinę techniką.

Ryšio ir kompiuterinės technikos būklės įvertinimo pažymoje ties kiekvienu siūlomo nurašyti turto vienetu pasirašo IRD specialistas, pagal kompetenciją pažymą pasirašo Informacinių technologijų ir paslaugų skyriaus vedėjas arba Telekomunikacijų administravimo skyriaus vedėjas, vizuoja IRD direktoriaus pavaduotojas.

IRD pagal Informacinių technologijų ir telekomunikacijų paslaugų teikimo sutartis teikia kompiuterinių darbo vietų priežiūrą kaip paslaugą ne visoms VRM reguliavimo srities įstaigoms, nes IRD žmogiškieji resursai šios paslaugos teikimui yra riboti atsižvelgiant į tai, kad kai kurios VRM reguliavimo srities įstaigos pačios atlieka savo kompiuterinių darbo vietų priežiūrą, nes turi savo specialistus šioms funkcijoms atlikti, taigi turi specialistus, kompetetingus įvertinti turimą kompiuterinę techniką, nėra tikslinga IRD pavesti atlikti visų VRM reguliavimo srities įstaigų kompiuterinės technikos vertinimą.

Turimomis žiniomis, VRM Ryšių priemonių ir spectechnikos remonto centrinės dirbtuvės likviduotos. Darytina išvada, kad Instrukcija neatitinka esamos situacijos, todėl turėtų būti keičiama. Siūlytina Instrukcijoje nurodyti, kad IRD atlieka kompiuterinės technikos būklės įvertinimą toms VRM reguliavimo srities įstaigoms, kurioms teikia kompiuterinių darbo vietų priežiūrą kaip paslaugą.

Taip pat pažymėtina, kad IRD, vadovaudamasis Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklo nuostatų, patvirtintų vidaus reikalų ministro 2009 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. 1V-583 „Dėl Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklo nuostatų“, 7 punktu yra Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklo (toliau – SMRRT) tvarkytojas ir atlieka SMRRT nuostatuose nustatytas funkcijas. Atsižvelgiant į tai siūlytina Instrukcijoje įtvirtinti nuostatą, kad IRD vertina SMRRT techninę ir programinę įrangą, išskyrus prie radijo ryšio terminalų jungiamus aksesuarus (ausines, mikrofonus ir kt.).

Komisija, išnagrinėjusi pasiūlymus pripažinti Turtą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, teikia rašytinį pasiūlymą IRD direktoriui. Siūlyme nurodomas Turtas, kurį Komisija siūlo pripažinti nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, ir priežastis, dėl kurių šis turtas tapo nereikalingas arba netinkamas (negalimas) naudoti, taip pat įvertinama turto būklė ir tolesnio jo panaudojimo galimybės: parduoti viešajame prekių aukcione IRD patikėjimo teise

valdomą valstybės ilgalaikį materialųjį turtą arba nurašyti ir likviduoti IRD patikėjimo teise valdomą valstybės trumpalaikį materialųjį turtą.

IRD direktorius įsakymu paveda Komisijai nurašyti pripažintą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Turtą, o Valstybės nematerialiojo ir ilgalaikio bei trumpalaikio materialiojo turto, valdomo, naudojamo ir disponuojamo patikėjimo teise Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, likvidavimo komisijai (toliau – Likvidavimo komisija) išardyti ir likviduoti turtą. Likvidavimo komisija sudaryta IRD direktoriaus 2009 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 5V-100 „Dėl valstybės nematerialiojo ir ilgalaikio bei trumpalaikio materialiojo turto, pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, likvidavimo komisijos sudarymo“ (2021-01-09 įsakymo Nr. 5V-13 redakcija).

Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Turto nurašymas ir likvidavimas įforminamas Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktu ar Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti trumpalaikio materialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktu, kuriuos Komisija ir Likvidavimo komisija, pagal kompetenciją pasirašo, o IRD direktorius tvirtina. Aktas teikiamas pasirašyti gavus iš antrinių žaliavų perdirbimo įmonių Atliekų deklaraciją. Po pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Turtą patikėjimo teise perduodamas TVŪD, jeigu pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Turtas bus perduodamas viešame prekių aukcione.

Nurašytas Turtas išardomas, o liekamosios medžiagos įtraukiamos į apskaitą vertę, kurią nustato Komisija, atsižvelgdama į to turto rinkos vertę. Turtas, kurio negalima išardyti, padaromas nekenksmingas, jeigu reikia, ir likviduojamas – išvežamas į sąvartyną arba sunaikinamas. Liekamosios medžiagos, gautos išardžius nurašytą Turtą, naudojamos IRD reikmėms arba perduodamos viešuose prekių aukcione ar antrinių žaliavų supirktuvėms. Turto administratorius per nustatytą laiką nuo Turto nurašymo ir likvidavimo akto patvirtinimo, Turto perdavimo patikėjimo teise TVŪD aukcionui, patikslina ITT paslaugų valdymo posistemėje esančią informaciją apie turto vieneto duomenis.

IRD įdiegtas Vidaus reikalų informacinės sistemos (VRIS) naudotojų centralizuoto valdymo sistemos MSM (Marval Service Management) IT turto valdymo modulis (ITT paslaugų valdymo posistemė). IRD turto administratoriai suveda informaciją apie priskirtą administruoti valstybei nuosavybės teise priklausančią, IRD patikėjimo teise ar kitais pagrindais valdomą turtą, t. y. IT techninę ir programinę įrangą, atsargines detales, įskaitant įrangos inventorinį numerį, gamyklinį numerį, pavadinimą, modelį, turto naudotoją (IRD darbuotoją), turto buvimo vietą (kabineto numerį, sandėlį arba turto įrengimo vietą, adresą), įrangos gamintoją, tiekėją, būseną (naudojamas, nenaudojamas, veikiantis, sugedęs, rezervuotas, atiduotas pasaugai, nurašytas), turto gavimo būdą

(išigyta, gautas patikėjimo teise, gautas pagal panaudą, gautas pagal pasaugą, gautas pagal paslaugos sutartį), turto nurašymo priežastį, pirkimo – pardavimo sutartį ir kitus aktualius duomenis: turto pridavimo į eksploataciją datą, garantijos galiojimo datą, turto nurašymo datą, darbuotoją atsakingą už turtą. Sistema taip pat pritaikyta įvesti IT turto pirkimo ir priežiūros sutarčių duomenis (sutarties numeris, pirkimo data, su sutartimi susietas pirktas turtas, pirkimo dokumentai ir kt.), taip pat formuoti procesų ataskaitas, pvz.: sugedusio, nurašyto ar remontuojamo turto.

Manytina, kad naudojant IT turto valdymo modulį, IRD užtikrinama efektyvesnė IT turto valdymo kontrolė, trumpesnė turto patikrinimo (inventorizacijos) trukmė, tame tarpe sutrumpėja ir IRD vertinamos kompiuterinės technikos būklės laikas.

Siūlytina rekomenduoti VRM reguliavimo srities įstaigoms, kurioms IRD teikia kompiuterinių darbo vietų priežiūrą kaip paslaugą, IRD naudojamoje ITT paslaugų valdymo posistemėje tvarkyti valstybei nuosavybės teise priklausančio konkrečios įstaigos patikėjimo teise valdomo nematerialaus, ilgalaikio ir trumpalaikio materialaus turto vieneto duomenis. Šie duomenys leistų įvertinti įstaigos siūlomo nurašyti turimo turto būklę.

Išanalizavus IRD priimtus teisės aktus, reglamentuojančius ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti nurašymą ir likvidavimą, pažymėtina, kad ši veiklos yra detalai ir nuosekliai reglamentuota, korupcijos pasireiškimo veiksnių nenustatyta.

Pasiūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Įvertinus analizuojamą veiklos sritį reglamentuojančius dokumentus, darytina išvada, kad IRD ilgalaikio, trumpalaikio materialiojo turto pripažinimas nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti, nurašymas ir likvidavimas yra išsamiai ir detalai reglamentuoti, priimti būtini teisės aktai.

Siekiant išvengti galimų korupcijos rizikos veiksnių pasireiškimo ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti nurašymo ir likvidavimo srityje, siūlytina keisti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003 m. birželio 3 d. įsakymą Nr. 1V-204 „Dėl ryšio bei kompiuterinės technikos nurašymo, išardymo ir likvidavimo instrukcijos patvirtinimo“. Pažymėtina, kad TVŪD, kaip atsakingas už VRM ir VRM pavaldžių įstaigų veiklai naudojamo turto administravimą, priežiūrą ir kontrolę, šiuo metu rengia Ryšio bei kompiuterinės technikos nurašymo, išardymo ir likvidavimo instrukciją nauja redakcija ir derina su IRD.